

Отношенията НАТО - Русия: само факти

След като Руската федерация започна незаконната си военна намеса в Украйна, официалните руски власти упрекуват НАТО в провокации, заплахи и враждебни действия, извършвани през последните 25 години. Посочваме само фактите.

Митове:

- **За отношението на НАТО към Русия**
  - [Че НАТО „обкръжава” Русия](#)
  - [Че НАТО поддържа манталитет от «студената война»](#)
  - [Че НАТО е геополитически проект на САЩ](#)
  - [Че главната цел на НАТО е да възпира и да отслабва Русия](#)
  - [Че НАТО се опитва да изолира и да маргинализира Русия](#)
  - [Че НАТО е трябвало да се саморазпусне след края на „студената война”](#)
  - [Че разширяването на НАТО става по същия начин, както разрастването на СССР и на Варшавския договор](#)
- **НАТО като «заплаха»**
  - [Че НАТО заплашва Русия](#)
  - [Че противоракетната отбрана на НАТО е насочена срещу Русия, което се доказва от споразумението с Иран](#)
  - [Че приемането на нови членове в НАТО заплашва Русия](#)
  - [Че ученията на НАТО са провокация срещу Русия](#)

- **Обещания и задължения**

- Че Русия има основания да протестира срещу разполагането на натовска инфраструктура на територията на държави-членки в Централна и Източна Европа
- Че реакцията НАТО срещу незаконните действия на Русия в Украйна представлява нарушение на Основополагащия акт за взаимни отношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Руската федерация
- Че новите договорености на НАТО за ядрените оръжия нарушават Договора за неразпространение на ядрените оръжия (ДНЯО)
- Че ядрените учения на НАТО нарушават ДНЯО
- Че при обединението на Германия лидерите на държавите от НАТО са обещали Алиансът да не се разширява на изток

- **Разширяването на НАТО**

- Че НАТО се стреми да „придърпа” Украйна
- Че Русия има основание да иска стопроцентови гаранции за неприсъединяване на Украйна към НАТО
- Че протестите и Майданът в Украйна са инспирирани от НАТО
- Че разширяването на НАТО на Балканите представлява дестабилизиращ фактор
- Че НАТО е имала планове да разположи кораби и ракети в Крим
- Че НАТО предвижда да разположи военна база в Грузия
- Че НАТО е осеяла в бази целия свят

- **Операциите на НАТО**

- Че операцията в Афганистан е неуспешна
- Че ръководената от НАТО мисия в Афганистан не е могла да спре трафика на наркотици
- Че операцията на НАТО във въздушното пространство на Либия е била незаконна
- Че е била незаконна и операцията на НАТО в Косово
- Че събитията в Косово и Крим са идентични
- Че анексията на Крим от Русия намира оправдание в решение на Международния съд за независимостта на Косово
- Че властта в Украйна е незаконна

ЗА ОТНОШЕНИЕТО НА НАТО СПРЯМО РУСИЯ

Мит № 1: че НАТО „обкръжава” Русия

Фактите: Твърдението се опровергава от географията. Руската сухопътна граница е дълга над 20 000 км. От тях само 1 215 км, по-малко от една шестнадесета, е общата граница на Русия с държави от НАТО.

Русия граничи с 14 държави: Норвегия, Финландия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Беларус, Украйна, Грузия, Азербайджан, Казахстан, Монголия, Китай и Северна Корея. От тях само пет са членки на НАТО.

Упреците, че НАТО изгражда бази около Русия също са неоснователни. Извън териториите на страни от НАТО Северноатлантическият съюз поддържа военно присъствие само в три точки: Косово, Афганистан и по море, край бреговете на Африканския рог. Посочените три операции се осъществяват с мандат на ООН, за който са гласували и представителите на Русия.

До агресията си срещу Украйна Русия предоставяше материално-техническо осигуряване за мисията на НАТО в Афганистан и оказваше пряко сътрудничество в борбата срещу пиратството, което е ясно доказателство, че смяташе операцията за общополезна.

Що се отнася до разполагането на войски на САЩ и на други страни от НАТО, Алиансът спазва задълженията, поети в **Основополагащия акт за взаимни отношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Руската федерация**. На територията на съюзни държави не се разполагат войски за постоянно пребиваване, а общото равнище на въоръжените сили бе намалено значително спрямо периода от края на „студената война”.

НАТО изгради партньорски отношения с редица страни в Европа и Азия. Тези отношения са насочени към съгласуване на усилията за готовност и бърза реакция при стихийни бедствия, промишлени аварии и катастрофи, реформи във въоръжените сили и борба срещу тероризма. Подобни партньорски отношения няма как да бъдат третирани като заплаха срещу Русия или срещу която и да било друга държава и още по-малко като опити да бъде „обкръжена” Руската федерация.

Мит № 2: че НАТО поддържа манталитет от «студената война»

Фактите: «Студената война» завърши преди повече от 20 години. Запомнихме я като противопоставяне на два идеологизирани блока, като разполагане на многобройни постоянни армии в Европа и като военно, политическо и икономическо господство на СССР във всички съседни нему европейски държави.

Краят на „студената война“ ознаменува победа за народите от Централна и Източна Европа и от бившия СССР и откри възможност да бъде преодоляно разделението в Европа. На историческите срещи след падането на Берлинската стена Русия изигра важна роля в изграждането на всеобхватна европейска архитектура за сигурност, в приемането на Парижката харта, в създаването на ОССЕ, в учредяване на Съвета за евроатлантическо партньорство и приемане на Основополагащия акт между НАТО и Русия.

След края на „студената война“ НАТО радикално промени членския състав и методите си. Промените бяха заложени в нови Стратегически концепции, приети през 1999 и 2010 г. Упреците, че НАТО запазва същността и развитието си от времето на „студената война“ напълно пренебрегват извършените промени.

През посочения период НАТО неведнъж отправи към Русия редица инициативи за задълбочаване на партньорството. Кулминация на този курс стана създаването на Съвета Русия-НАТО през 2002 г. Нито една друга държава не е била обект на подобно привилигирано отношение.

През септември 2014 г. в Уелс държавните глави на страните от НАТО заявиха: **„Северноатлантическият съюз не търси конфронтация и не заплашва Русия. Но ние не можем и няма да правим компромиси, когато става дума за принципите, върху които са изградени нашият Алианс и сигурността в Европа и Северна Америка“.**

Такава е официалната политика на НАТО, формулирана и декларирана открито на най-високо равнище. Като организация, отговорна пред своите държави-членки, НАТО е длъжна да осъществява начертаната политика.

Мит № 3: че НАТО е геополитически проект на САЩ

Фактите: НАТО бе създадена през 1949 г. от дванадесет суверенни държави (по азбучен ред): Белгия, Великобритания, Дания, Исландия, Италия, Канада, Люксембург, Нидерландия, Норвегия, Португалия, Съединените щати и Франция. От тогава броят на страните-членки нарасна до 28. Всяка от новоприетите държави взе самостоятелно и суверенно решение да се присъедини към Северноатлантическия съюз.

Решенията в НАТО се взимат единствено с консенсус, което означава, че решение може да бъде взето само ако всяка държава-членка гласува за предложението.

По същия начин, самостоятелно и според специфичните си правни процедури, държавите-членки решават дали и в какъв формат ще участват в операциите на НАТО. Никоя от членуващите в НАТО страни няма правото да решава вместо друга държава къде и как да бъдат развърнати нейни въоръжени сили.

Мит № 4: че НАТО цели да възпира и да отслабва Русия

Фактите: Целите на НАТО са посочени в преамбюла на Вашингтонския договор, който е учредителен документ на Северноатлантическия съюз. В договора е записано, че държавите от НАТО са *„изпълнени с решимост да отстояват свободата, общото наследство и цивилизацията на своите народи, съградени върху принципите на демокрацията, свободата на личността и закона. Договарящите се страни си поставят целта да укрепват стабилността и да повишават благоденствието в Северноатлантическия регион. Договарящите се страни са изпълнени с решимост да обединят усилията си, за да изградят колективна отбрана, да отстояват мира и сигурността”....*

В съответствие с поставените цели през последните две десетилетия НАТО осъществи мисии на Балканите, в Афганистан, в либийското въздушно пространство и край бреговете на Африканския рог. Северноатлантическият съюз организира учения от Средиземноморието до Северния Атлантически океан и в цяла Европа, където въоръжените сили отработват различни мисии: от борба срещу тероризма до спасяване на аварирани подводници. В такива учения неведнъж е участвала и Русия.

Нито едно от тези учения или тренировки не би могло да бъде разглеждано като „насочено срещу Русия”.

Мит № 5: че НАТО се опитва да изолира и да маргинализира Русия

Фактите: От началото на 90-те години Северноатлантическият съюз неизменно води политика на сътрудничество с Руската федерация във всички области, предстваляващи взаимен интерес.

С решение от срещата на високо равнище през 1990 г. в Лондон НАТО предлага на Русия курс към диалог вместо конфронтация. През следващите години Северноатлантическият съюз допринася за развитието на диалога и на сътрудничеството, като въвежда нови форми за взаимно приобщаване: „Партньорство за мир” и Съвет за евроатлантическо партньорство (СЕАП), отворени за всички европейски държави, включително и за Русия.

След подписване на Дейтънските споразумения през 1995 г. Руските въоръжени сили участваха в операции под ръководство на НАТО за изпълнение на споразуменията (ИФОР и СФОР) и за осигуряване на мира в Косово (СДК) с мандати, гласувани от Съвета за сигурност на ООН.

През 1997 г. НАТО и Русия подписаха **Основополагащ акт за взаимни отношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Руската федерация**, като учредиха съвместен Постоянен съвет Русия–НАТО. През 2002 г., с цел да бъдат усъвършенствани отношенията помежду им, двете страни основаха Съвет Русия–НАТО (СРН). НАТО и Русия потвърдиха принадлежността си към принципите на Основополагащия акт на срещите в Рим през 2002 г. и в Лисабон през 2010 г.

От създаването на СРН НАТО и Русия действат съвместно за решаване на различни проблеми: от борбата срещу трафика на наркотици до подготовката на гражданско-военни операции. НАТО си постави целта да установи с Русия уникални отношения, изградени не само върху взаимен интерес, но и върху фундамента на сътрудничеството и стремежа заедно да градим единна, мирна и свободна Европа. Никоя от страните-партньори не е получавала толкова всеобхватни институционални рамки и отношения.

Мит № 6: че НАТО е трябвало да се саморазпусне след края на „студената война”

Фактите: На срещата на високо равнище през 1990 г. в Лондон държавните глави се споразумяха, че *„сме задължени да останем заедно, за да продължим мира, в който живяхме през последните четири десетилетия”*. Това е суверенен избор, направен в пълно съответствие с Устава на ООН, в който е гарантирано правото на народите да се съюзяват с цел да изградят структури за колективна отбрана.

От онзи момент дванадесет държави решиха да станат членки на НАТО. Северноатлантическият съюз прие нови мисии и се адаптира към новите предизвикателства, като остана верен на фундаменталните принципи на сигурността, колективната отбрана и консенсуса.

За да се съобрази с новите реалности, след края на „студената война” НАТО прие нови стратегически концепции през 1999 и през 2010 г. Вместо „да се саморазпусне”, Алиансът продължава да се променя и усъвършенства, за да отговаря на нуждите и очакванията на съюзниците, както и за да осъществи концепцията за единна, свободна и мирна Европа.

Мит № 7: че разширяването на НАТО става по същия начин, както разрастването на СССР и на Варшавския договор

Фактите: Всяко поставяне на знак за равенство между разширяването на НАТО след края на „студената война” и изграждането на Варшавския договор или на съветския лагер след края на Втората световна война представлява очевидно извращаване на историческата истина.

Държавите от Централна и от Източна Европа влизат в състава на СССР или се включват в Организацията на Варшавския договор в обстановка на военна окупация, на еднопартийна диктатура и жестоко потискане на инакомислещите.

Централно- и източноевропейските страни кандидатстваха за членство в НАТО след разпускането на Варшавския договор, въз основа на свободен избор, вследствие на суверенни национални демократични процеси и след осъществяване на необходимите реформи. Тези дейности са осъществени в мирно време, в обстановка на прозрачност и дискусия.

НАТО КАТО «ЗАПЛАХА»

Мит № 8: че НАТО представлява заплаха за Русия

Фактите: През последните 25 години НАТО последователно, прозрачно и открито развиваше отношенията си с Русия.

Северноатлантическият съюз създаде уникални органи за сътрудничество: Съвместния постоянен съвет и Съвета Русия–НАТО. НАТО отправи покана към Русия за сътрудничество при изграждане на противоракетната си отбрана. Подобна покана не е била отправяна към нокий друг от страните-партньори.

В Основополагащия акт за взаимни отношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Руската федерация, подписан от Русия през 1997 г. и потвърден на срещите в Рим през 2002 г. и в Лисабон през 2010 г., НАТО заяви, че *«в сегашните обозрими условия за сигурност Алиансът ще осъществява колективната си отбрана и другите задачи чрез осигуряване на необходимите съвместимост, интеграция и потенциал за нарастване, а не чрез допълнително разполагане на значителни въоръжени сили»*. Северноатлантическият съюз изпълни поетите задължения.

На срещата на високо равнище през септември 2014 г. в Уелс НАТО формулира официалната си политика спрямо Русия. Държавните глави на 28-те държави заявиха, че *«Северноатлантическият съюз не търси конфронтация и не представлява заплаха за Русия. Но ние не можем и няма да правим компромиси, когато става дума за принципите, върху които се основават нашият Северноатлантически съюз и сигурността в Европа и Северна Америка»*.

Така че нито политиката на Северноатлантическия съюз, нито конкретните му действия представляват заплаха за Русия.

Мит № 9: че противоракетната отбрана на НАТО е насочена срещу Русия и споразумението с Иран го доказва

Фактите: Системата за противоракетна отбрана (ПРО) на НАТО не е разработвана за противодействие, не е насочвана срещу Русия и не заплашва руските средства за стратегическо възпиране. Заместник-генералният секретар на НАТО Александър Вършбоу вече обясни, че географското положение на РФ и физическите закони не биха позволили на системата за ПРО на НАТО да

поразява руските междуконтинентални ракети от бази в Румъния или Полша. Възможностите на ПРО са доста скромни, планираното им количество е ограничено, разположени са твърде далеч на юг или твърде близо, за да могат да застрашат руските стратегически ракети.

Официални руски представители потвърдиха, че антиракетният щит на НАТО не би могъл да порази руските средства за ядрено възпиране. Заместник-министър-председателят Дм. Рогозин, отговорен за военната промишленост, заяви на 26 януари 2015 г.: *«...нито сегашната, нито перспективната»* система за ПРО *«няма да възпре или да постави под съмнение руския ракетен стратегически потенциал»*.

Руските твърдения, че рамковото споразумение относно иранската ядрена програма прави ненужна систематна за ПРО на НАТО са неверни по две причини. Първо, споразумението с Иран не засяга технологиите за производство на балистични ракети, което е нещо съвсем различно от производството на ядрени компоненти.

Второ, НАТО неведнъж заяви, че ПРО не е насочена срещу конкретна държава, а срещу заплахата за разпространение на нападателни ракетни оръжия. Днес повече от 30 държави притежават или полагат усилия да придобият технологии за производство на балистични ракети. Рамковото споразумение с Иран не отменя посочените факти. Както казват в България, „Нерде Ямбол, нерде Стамбул“.

Мит № 10: че приемането на нови членове в НАТО заплашва Русия

Фактите: Всяка държава, кандидатстваща в НАТО, поема задължението да спазва принципите и политиката на Северноатлантическия съюз и да изпълнява по-ранните ангажименти, поети от НАТО.

Тук влиза задължението на НАТО да не предприема заплахи срещу Русия, което бе потвърдено на последната среща на високо равнище в Уелс. Колкото и да расте броят на държавите-членки, заедно с тях ще нараства и броят на страните, които спазват решението *«Северноатлантическият съюз не търси конфронтация и не представлява заплаха за Русия»*.

Мит № 11: че ученията на НАТО са провокация срещу Русия

Фактите: Всяка държава има право да организира военни учения при условие, че спазва международните си задължения, сред които е да уведомява за фактическата численост на войските и при нужда да допуска чуждестранни наблюдатели.

С цел да осигурят прозрачност и взаимно доверие, в съответствие с Виенската конвенция, страните от ОССЕ трябва предварително и взаимно да се информират за всички учения с личен състав над 9 000 военнослужещи, с изключение на случаите, когато конкретното учение представлява внезапна проверка на бойната готовност.

НАТО и държавите-союзнички стриктно спазват духа и буквата на Виенската конвенция, като винаги съобщават за ученията, чиито мащаби надхвърлят посочената норма. Най-пресен пример е учението «Джойнт уориър» под ръководството на Великобритания през април 2015 г., на което бяха допуснати руски наблюдатели.

Но Русия нееднократно започна внезапни учения с десетки хиляди военнослужещи край границите на държави от НАТО, без да уведоми съседите. Подобна практика нарушава духа на Виенската конвенция, повишава напрежението и срива доверието. Особено показателен стана подходът при анексията на Крим, когато военното нахлуване бе осъществено под маскировката на вдигане по тревога.

Истината е, че не ученията на сили от НАТО, а неогласените маневри на Руската армия представляват заплаха за стабилността на континента.

ОБЕЩАНИЯ И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Мит № 12: че Русия има основания да протестира срещу разполагането на натовска инфраструктура на територията на държави-членки от Централна и Източна Европа.

Фактите: Отношенията между НАТО и Русия са регламентирани с **Основополагащ акт за взаимни отношения, сътрудничество и сигурност между НАТО и Руската федерация**, подписан на 27.05.1997 г. в Париж, и потвърден на срещите на високо равнище Русия-НАТО в Рим през 2002 г. и в Лисабон през 2010 г.

В този документ двете страни се споразумяха, че «при сегашните условия и в обозримо бъдеще Алиансът ще осъществява колективната отбрана и другите си задачи чрез нужните съвместимост, интеграция и сили за нарастване, а не чрез допълнително разполагане за постоянно пребиваване на съществени въоръжени сили. Следователно, той ще се опира върху адекватна инфраструктура, съизмерима с горепосочените задачи. В този смисъл при възникване на необходимост може да бъде извършено нарастване при защита срещу вероятна агресия или при действия за поддържане на мира в съответствие с Устава на ООН и ръководните принципи на ОССЕ, както и при учения в съответствие с адаптирания Договор за обикновените въоръжени сили в Европа, с Виенския документ от 1994 г. и с взаимно съгласуваните мерки за прозрачност. Русия от своя страна следва да проявява съответстваща съдържаност при разгръщане на конвенционалните си въоръжени сили в Европа».

Ето защо и развитието на инфраструктура, и нарастване на силите и средствата са предвидени в Основополагащия акт.

Мит № 13: че реакцията на НАТО срещу незаконните действия на Русия в Украйна представлява нарушение на Основополагащия акт

Фактите: В съответствие с новата стратегическа реалност, възникнала в резултат на незаконните и осъдителни действия на Русия, НАТО предприе мерки за усилване на отбраната на съюзните държави в Централна и в Източна Европа и създаде възможности при необходимост да разшири нарастването ѝ чрез модернизиране на инфраструктурата. Тези действия са напълно в духа на Основополагащия акт, цитиран по-горе.

В Основополагащия акт подписалите го страни се споразумяха да спазват принципите, които включват: *«отказ от употреба на сила или заплаха за употреба на сила един срещу друг или срещу всяка друга държава, срещу нейния суверенитет, териториална цялост или политическа независимост по какъвто и да било начин, противоречащ на Устава на ООН и на записаната в Заключителния документ от Хелзинки Декларация за принципите, които държавите-участнички се задължават да спазват при отношенията помежду си»*

и «уважение спрямо суверенитета, независимостта и териториалната цялост на всички държави и спрямо правото им

на избор за пътищата, по които да гарантират сигурността си, спрямо нерушимостта на границите и правото на народите за самоопределение, прието в Заключителния документ от Хелзинки и в други документи на ОССЕ».

НАТО стриктно спазваше и спазва тези задължения. Но Русия едностранно анексира Крим, оказва подкрепа на сепаратисти, използващи насилие в Източна Украйна и се опитва да наложи волята си да бъде забранено на Украйна да кандидатства за членство в НАТО.

Мит № 14: че договореностите на НАТО за ядрените оръжия нарушават Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО)

Фактите: На срещата на високо равнище през септември 2014 г. в Уелс съюзните държави потвърдиха пълната си подкрепа за Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО). Структурата и съдържанието на ядрените сили на НАТО напълно съответстват на клаузите на този договор.

НАТО никога не е разполагала ядрени оръжия в Източна Европа и никога след края на „студената война“ не е провеждала ядрени учения в източния фланг на Северноатлантическия съюз.

Русия започна да използва ядреното оръжие като инструмент в стратегията си за сплашване. Русия засили ядрената риторика и активизира ядрените си учения. Руски бомбардировачи, способни да носят ядрено оръжие, извършват полети близо до границите на Северноатлантическия съюз. Русия заплашва да разположи в Калининград и в Крим ракети с възможности да бъдат заредени с ядрени бойни глави. Подобни действия и подобна риторика не способстват за постигане на прозрачност и предсказуемост, особено след промените в стратегическата среда, настъпили след агресията на Русия срещу Украйна.

Мит № 15: Ядрените учения на НАТО нарушават ДНЯО

В съответствие с новата стратегическа реалност, възникнала в резултат на незаконните и осъдителни действия на Русия, НАТО предприе мерки за усиление на отбраната на съюзните държави в Централна и в Източна Европа и създаде възможности при необходимост да разшири нарастването ѝ чрез модернизиране на

инфраструктурата. Тези действия са напълно в духа на Основополагащия акт, цитиран по-горе.

В Основополагащия акт подписалите го страни се споразумяха да спазват принципите, които включват: *«отказ от употреба на сила или заплаха за употреба на сила един срещу друг или срещу всяка друга държава, срещу нейния суверенитет, териториална цялост или политическа независимост по какъвто и да било начин, противоречащ на Устава на ООН и на записаната в Заключителния документ от Хелзинки Декларация за принципите, които държавите-участнички се задължават да спазват при отношенията помежду си»*

и «уважение спрямо суверенитета, независимостта и териториалната цялост на всички държави и спрямо правото им на избор за пътищата, по които да гарантират сигурността си, спрямо нерушимостта на границите и правото на народите за самоопределение, прието в Заключителния документ от Хелзинки и в други документи на ОССЕ».

НАТО стриктно спазваше и спазва тези задължения. Но Русия едностранно анексира Крим, подкрепя сепаратисти, използващи насилие в Източна Украйна и се опитва да наложи волята си Украйна да не бъде допусната да кандидатства в НАТО.

Мит № 16: че при обединението на Германия лидерите на държавите от НАТО са обещали Алиансът да не се разширява на изток

Фактите: Никой никога не е давал подобно обещание. Досега Русия не е представила нито едно доказателство за подобни твърдения.

В НАТО решенията се гласуват само с консенсус и се оформят в писмен документ. В архивите на НАТО не съществува документ, което означава, че подобно обещание не би могло да бъде достоверно.

Нещо повече: през посочения период (обединението на Германия започна през октомври 1989 г.) все още съществуваше Организацията на Варшавския договор. Страните-членки взеха решение да я разпуснат през 1991 г. Ето защо звучи неправдоподобно идеята за присъединяването им към НАТО да е била обсъждана през 1989 г.

В интервю пред в. „Российская газета“ от 15 октомври 2014 г. бившият президент на СССР Михаил Горбачов потвърждава, че *«През онези години въпросът за "разширяване на НАТО" изобщо не бе обсъждан и не бе поставян. Казвам го с цялата си отговорност. Никоя от източноевропейските държави не го повдигна, даже и след след разпускането на Варшавския двоговор през 1991 г. Не го поставиха и западните ръководители»*.

РАЗШИРЯВАНЕТО НА НАТО

Мит № 17: че НАТО се опитва да «придърпа» Украйна в Северноатлантическия съюз

Фактите: НАТО започна сътрудничеството си с Украйна, след като администрациите на президентите Кучма и Ющенко отчетливо заявиха желанието си страната им да стане член на Алианса, с цел да подпомогне реформите, необходими за осъществяване на заявеното намерение.

Когато администрацията на президента Янукович заяви, че Украйна се ориентира към извънблоков вариант, НАТО се отнесе с уважение към този избор и по искане на украинското правителство продължи да подпомага реформите в Украйна.

НАТО уважава правото на всяка държава сама да решава с какви механизми ще гарантира сигурността си. Член 13 от Вашингтонския договор категорично предоставя правото на всяка държава-членка да напусне организацията.

През последните 65 години 28 страни взеха суверенно решение да се присъединят към НАТО, след като спазиха специфичните си демократични процедури. Досега нито една от членуващите в НАТО държави не е пристъпвала към процедурата за напускане.

Мит № 18: Русия има право да поиска 100-процентна гаранция, че Украйна няма да влезе в НАТО

Фактите: В съответствие с чл. I от Заключителния документ от Хелзинки (1975 г.), въз основа на който бе създадена Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), всяка държава има право *«да принадлежи или да не принадлежи към международни организации, да подписва или да не подписва двустранни или многостранни договори, включително и право да бъде или да не бъде участник в съюзни договори»*. Всички държави-членки на

ОССЕ, в това число и Русия, се задължиха да спазват да спазват тези принципи.

В съответствие с цитираните принципи Украйна има право сама да решава да се включи или да не се включи в каквито и да било съюзни договори, включително и в Договора за създаване на НАТО.

С подписа си под Основополагащия акт Русия пое ангажимента *«да уважава суверенитета, независимостта и териториалната цялост на всички държави и неотменимото им право да избират пътищата за гарантиране на сигурността си»*.

Следователно, Украйна е в правото си сама да избира съюзите, в които да членува, а Русия, както сама нееднократно е декларирала, няма право да ѝ диктува подобен избор.

Мит № 19: че протестите и Майданът в Украйна са инспирирани от НАТО

Фактите: Демонстрациите през ноември 2013 г. в Киев започнаха поради стремежа на украинските граждани да изградят по-близки отношения с Европейския съюз и поради разочарованието им, след като под натиск от Москва бившият президент Янукович стопира придвижването към тази цел.

В исканията на протестиращите влизаха конституционни реформи, засилване ролята на парламента, формиране на правителство на националното единство, пресичане на тоталната корупция на всички равнища, провеждане на предсрочни президентски избори и прекратяване на насилието. Членство или отношения с НАТО изобщо не бяха споменавани.

Украйна започна обсъждане на идеята да се откаже от извънблоковия си статут през септември 2014 г., шест месеца след незаконната «анексия» на Крим и след началото на агресивните действия на Русия в Източна Украйна. Окончателното решение на Украйна да скъса с извънблоковия статут бе прието от Върховната рада през декември 2014 г., повече от година след започване на демонстрациите за присъединяване към ЕС.

Мит № 20: че разширяването на НАТО на Балканите е дестабилизиращ фактор

Фактите: Всички държави от Централна и Източна Европа, влезли в НАТО през последното десетилетие, живеят в обстановка на мир, сигурност и сътрудничество със съседите си.

Страните от региона, които изявиха воля да бъдат приети в Алианса, правят реформи, които да ги приближат към стандартите на НАТО, укрепват демокрацията и сигурността.

Балканските държави играят важна роля в операциите на НАТО в Афганистан и в Косово, като участват в подготовката на афганистанските въоръжени сили и дават принос за защитата и сигурността на населението в Косово. Така балканските страни спомагат за стабилността в мащабите на големия евроатлантически регион.

Мит № 21: че НАТО е готвила планове да разположи кораби и ракети в Крим

Фактите: Това са измислици. Подобна идея никога не е формулирана, не е предлагана и не е обсъждана в НАТО.

Мит № 22: че НАТО възнамерява да разположи военна база в Грузия

Фактите: На срещата на високо равнище в Уелс НАТО реши да разработи пакет от сериозни мерки за подпомагане на Грузия в укрепване на отбранителния ѝ потенциал и на потенциала ѝ за оперативна съвместимост със Северноатлантическия съюз. В съответствие с постигнатите договорености предстои да бъде създаден учебен център за бойна подготовка и оперативна съвместимост между въоръжените сили на Грузия и страните от НАТО.

Става дума за учебен център, а не за военна база. Тази инициатива ще допринесе за по-тясно сътрудничество със суверенното и международно признато правителство на Грузия, ще спомогне да се подобри бойната подготовка на грузинските въоръжени сили и те да бъдат поставени под демократичен контрол.

Мит № 23: че НАТО е разположила бази по целия свят

Фактите: Извън териториите на държави-членки военна инфраструктура на НАТО е разположена само там, където Алиансът осъществява операции. В Афганистан са изградени военни обекти в

изпълнение на мисията „Решителна подкрепа“. За мисията в Косово също бе развърната инфраструктура.

В страни-партньори като Грузия, Украйна и Русия НАТО поддържа цивилни офиси, които не представляват военни обекти.

Отделни държави от НАТО развърнаха свои бази зад граница въз основа на двустранни спогодби със страната-домакин, за разлика от руските бази на територията на Молдова (Приднестровието), Украйна (Крим) и Грузия (Абхазия и Южна Осетия), където оцетените държави определят пребиваването на руски войски като агресия.

ОПЕРАЦИИТЕ НА НАТО

Мит № 24: че операцията на НАТО в Афганистан е неуспешна

Фактите: През 2003 г. с мандат на ООН НАТО пое командването на Международните сили за подпомагане на сигурността в Афганистан. Постепенно мисията се разпространи върху територията на цялата страна, след като към нея се присъединиха 22 нечленуващи в НАТО държави. В хода на мисията буквално от нищото бяха създадени Афганистанските национални сили за сигурност, чиято численост в момента достига 350 000 военнослужещи и полицаи.

Заплахите за сигурността в Афганистан остават, но въоръжените сили са в готовност да поемат отговорността си за мира в страната в съответствие с договореностите, подписани от правителството.

НАТО продължава да води подготовката на личния състав, консултира и съдейства на афганистанските сили в рамките на мисията «Решителна подкрепа».

Мит № 25: че мисията на НАТО в Афганистан не можа да пресече трафика на наркотици

Фактите: Правомощията на всяка суверенна държава включват и задължението да поддържа правовия ред и законността на територията си. Борбата срещу наркотрафика спада към тази област.

Международното общество оказва всестрани подкрепа на правителството в Афганистан, за да се справи с тази тежка и огромна по размери задача. Особено активни с помощта си са ООН и ЕС.

След съгласуване с ООН и с другите участници в процеса, НАТО взе решение да не бъде сред активните участници в борбата срещу наркотрафика.

Мит № 26: че операцията на НАТО във въздушното пространство на Либия е била незаконна

Операцията на НАТО бе планирана въз основа на две резолюции на Съвета за сигурност на ООН: № 1970 и № 1973. Двете резолюции се позовават на глава VII от Устав на ООН и при гласуването им Русия нямаше възражения.

Резолюция № 1973 даваше правомощия на международната общност *«да предприеме всички необходими мерки»* за *«защита на цивилното население и на местообитанието му, оказали се под заплаха от нападение»*, което бе изпълнено от НАТО с политическа и военна подкрепа от страните от региона и от членки на Арабската лига.

След конфликта НАТО съдейства на Международната комисия на ООН за разследване на събитията в Либия, която не констатира нарушения на резолюция 1973 на Съвета за сигурност на ООН или на нормите на международното право. Нещо повече, заключението на комисията е, че *«НАТО осъществи високоточна кампания, чиято най-ярка характеристика бе стремежът да не бъдат допуснати жертви сред цивилното население»*.

Мит № 27: че и операцията на НАТО в Косово е била незаконна

Фактите: Операцията на НАТО в Косово започна повече от година след интензивни усилия на ООН и на Контактната група, в която влизаше и Русия, да започне процес за мирно регулиране. Съветът за сигурност неведнъж характеризира етническото прочистване и нарастващия поток от бежанци като заплаха за международния мир и сигурност. Целта на операция „Елайд форс“ на НАТО бе да бъдат предотвратени широкомащабните и неспиращи нарушения на човешките права и убийствата на мирни граждани.

След финала на военновъздушната кампани, в съответствие с Резолюция 1244 на Съвета за сигурност, започна миротворческа операция под командването на НАТО, в хода на която в Косово бе създадена обстановка на сигурност и ненасилие. Първоначално в операцията участваше и Руската федерация.

Мит № 28: че случаите в Косово и Крим са идентични

Фактите: Операцията в Косово започна след подробна и продължителна дискусия, в хода на която бяха чути почти всички гласове на представителите на международната общност и бяха разгледани пътищата за решаване на кризата, призната от Съвета за сигурност като заплаха за международния мир и сигурност.

След операцията цели десет години международната общност извърши огромна по обем дипломатическа дейност под егидата на ООН, за да стигне до политическо решение и да определи статута на Косово в изпълнение на Резолюция 1244 на Съвета за сигурност.

Преди анексията на Крим не бе констатирана политическа криза, нямаше опити ситуацията да бъде обсъдена с украинското правителство, да бъде търсено съдействието на ООН и дори формално да бъде отправена покана за преговори.

Кризата в Косово бе обсъждана и решавана от международната общност в течение на 3 000 дни. В случая с Крим Русия анексира суверенна украинска територия за по-малко от 30 дни. Русия се опитва да оправдае незаконната си анексия, като се позовава на «референдум», който обаче не съответства на украинското законодателство, бе свикан в обстановка на незаконна въоръжена окупация, при липса на свобода за изказване на мнения, без достъп на опозицията до средства за масова информация, без достъп на каквито и да са международни наблюдатели.

Мит № 29: че руската анексия на Крим била оправдана с решение на Международния съд за независимостта на Косово

Фактите: Съдът постанови, че заключението му не бива да бъде разглеждано като прецедент. Съдът смята, че му е бил поставен *«ограничен и конкретен»* въпрос за независимостта на Косово, който не води до по-широки правни последици.

Мит № 30: че властите в Украйна са незаконни

Фактите: Президентът на Украйна Петро Порошенко бе избран на 25 май 2014 г., след като получи мнозинството от гласовете на избори, определени от ОССЕ като свидетелство за *«ясното намерение на властите да проведат честни избори, които да съответстват на международните изисквания и да гарантират*

основните граждански свободи». Сериозни нарушения бяха забелязани само в районите, контролирани от проруските сепаратисти, които са предприели усилия «да осуетят изборния процес».

Сегашният украински парламент (Върховната рада) бе избран на 26 октомври 2014 г. в хода на избори, протекли според ОССЕ «в обстановка на изострена конкуренция сред участниците в изборния процес, предложил на избирателите истински избор, както и уважение към гражданските им свободи». ОССЕ отново изтъкна, че «органите, които носеха отговорност за подготовката и провеждането на изборите, положиха решителни усилия изборите да се състоят по цялата територия на страната, но това се оказа невъзможно в значителни части от Донецка и Луганска област и на Кримския полуостров».

И накрая, официални руски представители продължават да твърдят, че в украинския парламент и в правителството преобладават някакви «нацисти» и «фашисти». Всъщност на парламентарните избори партиите, които Русия нарича «фашистски», не успяха да преодолеят 5-процентната бариера и останаха извън Върховната рада. Украинските избиратели дадоха гласа си за единство и за умереност, срещу сепаратизма и екстремизма, което се отрази върху състава на парламента.

В заключение: президентът и парламентът на Украйна са напълно законни, докато действията на сепаратистите, подкрепяни от Русия, са престъпни и извън закона.